

**ACADEMIA DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI
INSTITUTUL DE FILOLOGIE**

Cu titlu de manuscris
C. Z. U.: 821.135.1. 09-1(043.3)

ROTARI DORINA

**EMINESCIANISMUL: SPIRIT TRADIȚIONAL ȘI MODERN
ÎN POEZIA ROMÂNĂ CONTEMPORANĂ**

622.01 – LITERATURA ROMÂNĂ

Rezumatul tezei de doctorat în filologie

Chișinău, 2017

Teza a fost elaborată în cadrul Departamentului Lingvistică Română și Știință Literară,
Universitatea de Stat din Moldova

Referenți oficiali:

CIMPOI Mihai, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, academician

BURLACU Alexandru, doctor habilitat în filologie, profesor universitar

Componența Consiliului științific specializat:

PLĂMĂDEALĂ Ion, președinte, doctor habilitat în filologie, conferențiar cercetător

ȘIMANSCHI Ludmila, secretar științific, doctor în filologie, conferențiar cercetător

CIOCANU ION, doctor habilitat în filologie, profesor universitar

ȚURCANU Andrei, doctor habilitat în filologie, conferențiar cercetător

ȘLEAHTIȚCHI Maria, doctor în filologie, conferențiar universitar

CAZACU Adriana, doctor în filologie, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc la **20 septembrie 2017, ora 14.00**, în ședința Consiliului Științific specializat **D 19.622.01 – 11** din cadrul Institutului de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei, Sala mică (bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 1, et. II, Chișinău, MD 2001).

Teza de doctorat și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” (str. Academiei, nr. 5 A, Chișinău, MD-2028) și la pagina web a C.N.A.A. (www.cnaa.md).

Rezumatul tezei de doctorat a fost expediat la **27 iulie 2017**

Secretar științific al Consiliului Științific specializat:

ȘIMANSCHI Ludmila, doctor în filologie, conferențiar cercetător

Conducător științific:

ȚAU Elena, doctor în filologie, conferențiar universitar

Autor:

ROTARI Dorina

(© ROTARI DORINA, 2017)

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei cercetate derivă din necesitatea de a elucidă un fenomen de mare complexitate în literatura/cultura română, eminescianismul, care, fiind parte componentă a sistemului de valori naționale (și universale), suscită și va suscita în continuare (re)interpretări de ordin estetic, literar, istoric. Fenomenul cercetat are o „biografie” impresionantă, determinată de receptarea lui în diacronie, fiecare epocă aducând coeficientul ei de semnificare, astfel încât peste nucleul ideii de eminescianism (conturat în epoca de afirmare a poetului) s-au suprapus mai multe straturi de semnificație, ce formează, împreună, câmpul semantic al acestuia, deschis, în continuare, pentru noi adiționări de sens.

Deși diferite aspecte ale subiectului abordat au fost puse în evidență de criticii și istoricii literari, o viziune de sinteză asupra eminescianismului lipsește, în condițiile în care acesta își revendică un caracter integrator, desemnând, deopotrivă, sfera de distinctivitate a creației lui Eminescu, procesul de relansare a modelului eminescian în circuitul literar (dialogul manifest cu opera precursorului și impactul ei catalizator asupra evoluției poezității românești), un construct cultural dominant în spațiul autohton de valori.

Imperativă este cercetarea posterității eminesciene, care reprezintă o problemă centrală a istoriei influenței în literatura română. Actualitatea acestui aspect este determinată de faptul că, pe de o parte, dialogul poetic instituit de creatorii români cu opera lui Mihai Eminescu este susceptibil de noi (re)interpretări, în contextul caracterului său deschis și al diversității formulelor de manifestare, iar, pe de altă parte, modelul poetic eminescian reprezintă o *criză (anxietate)* a poeziei românești moderne, ce a făcut posibilă o diversificare în plan literar. Elocventă, în acest sens, este operația întreprinsă de exegeta Ioana Bot, care, realizând un demers de elucidare a problemei (în *Eminescu și lirica românească de azi* [4]), imaginează totuși titluri pentru o cercetare ulterioară, mai amplă, a fenomenului: „Eminescianismul literaturii/culturii române”; „Istoria literaturii române ca posteminesciană”; „Literatura română recitindu-l pe Eminescu”; „Istoria receptării lui Eminescu în România”.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. În exegeza românească eminescianismului i-au fost aplicate diverse grile de investigare. Latura lui *intrinsecă* a fost pusă în valoare prin abordări genetice, structuraliste, comparatiste, simbolice etc., subsumate intenției de a (re)descoperi constante în ansamblul receptării unei opere, care, prin trăsăturile inerente, ilustrează eminescianismul. O monografie importantă dedicată problemei este *Eminescu și eminescianismul* [17], în care autorul George Munteanu urmărește specificitatea eminesciană pe trei coordonate (*sensibilul, inteligibilul și imaginarul*), definind fenomenul ca un „mod de a fi”, reprezentativ pentru spiritualitatea

românească și susceptibil a asigura accesul în spațiul valorilor universale. O alternativă de desemnare a specificității eminesciene propune George Lateș în studiul *Eminescianismul. Monografia unui concept* [12], prin etalarea unor constante ce se revendică nemijlocit din fondul universal (*orfismul, gnomismul și paradiziacul*) și asigură, în opinia exegetului, accesul râvnit, dar nerealizat încă, al poetului român la universalitate, mediind un consens între oferta eminesciană și orizontul de așteptate al publicului din afara spațiului cultural românesc.

Latura *extrinsecă* a fenomenului a constituit obiectul investigației altor cercetători. Ioana Em. Petrescu (*Eminescu și mutațiile poeziei românești* [18]) și Crișu Dascălu (*Insurecția respectuoasă. Eseu despre individualul și supraindividualul poetic* [9]) sunt tentați să surprindă mutațiile poeziei românești sub impact eminescian, în timp ce Marin Mincu (*Paradigma eminesciană* [15]) argumentează bivalența influențelor: influența „modelizantă” a lui Eminescu asupra generațiilor poetice de mai târziu și reiterarea/recrearea unor structuri preeminesciene în opera poetului român. Un demers de cercetare a eminescianismului realizează și Ioana Bot (*Eminescu și lirica românească de azi* [4]), care adoptă perspectiva intertextuală pentru a releva manifestările explicite ale fenomenului în poezia română contemporană, în timp ce Florin Oprescu (*(In)actualitatea lui Eminescu. Izomorfismele canonului literar* [16]) urmărește direcțiile impactului catalitic eminescian în poezia românească modernă prin explorarea raportului, de sorginte blagiană, *model-cataliză*.

O contribuție remarcabilă la cercetarea pluriaspectuală a *fenomenului eminescian* are criticul Mihai Cimpoi, ale cărui eforturi exegetice s-au materializat într-o serie de studii: *Narcis și Hyperion* (1979, 1985, 1994), *Spre un nou Eminescu* (1993, 1995), *Căderea în sus a Luceafărului* (1993), *Eminescu – Mă topesc în flăcări* (1999), *Plânsul Demiurgului* (1999), *Esența ființei. (Mi)teme și simboluri existențiale eminesciene* (2003, 2007), *Mihai Eminescu. Dicționar enciclopedic* (2012), cel din urmă punând în evidență polivalența acestui fenomen: biografia; mitul Eminescu; „interpretările tipologice și categoriale” ale culturii sale (clasicismul, romantismul, barocul, simbolismul, clasicitate și modernitate); mitologia în creația poetului; concepțiile sale filozofice, istorice, sociologice, economice, religioase, pedagogice, lingvistice; definirea eminescianismului; limbajul po(i)etic eminescian; „odiseea receptării” în țară și peste hotare; omagiile lirice; antieminescianismul și detractorii poetului; eminescologia, ca fenomen estetic și social; edițiile importante ale operei scriitorului (în limba română și în alte limbi); prezența lui Eminescu în beletristică (ca erou literar), în lucrări de istorie, dicționare și enciclopedii, în muzică, cinematografie etc. [6].

În contextul unei vaste și valoroase exegeze, care a etalat diverse dimensiuni ale eminescianismului, se va opta pentru o perspectivă integratoare asupra fenomenului, coagulat și manifestat la confluența a două spații (*literar și extraliterar*), între care există numeroase

paralelisme, reflexe directe și indirecte. Prin urmare, el va fi cercetat ca *fenomen literar*, implicând două dimensiuni – intrinsecă/identificatoare (marcă de specificitate a creației autorului) și extrinsecă/valorizatoare (vizând devenirea operei eminesciene în timp, influența acesteia manifestă/latentă asupra generațiilor de mai târziu); și ca *fenomen supraliterar* (un *construct cultural* identificat cu *Mitul Eminescu*). Demersul de investigare a dimensiunii valorizatoare (manifestările eminescianismului în poezia română contemporană) va fi fundamentat pe teoria canonică/revizionistă bloomiană, aptă a ilustra atât continuitatea canonică sub impact eminescian, cât și „abaterile revizioniste” [1, p. 113] sau „despărțirile” creatoare realizate de poezii urmași (presupunând, în accepția lui Harold Bloom, „cel puțin o îndepărtare parțială sau o respingere a limbajului figurativ anterior” [2, p. 11]).

Scopul lucrării este investigarea manifestărilor eminescianismului în poezia română contemporană, demonstrând viabilitatea modelului poetic eminescian, relansat într-un nou circuit de semnificații pe coordonate tradiționale, moderne, postmoderne.

Obiectivele de cercetare sunt următoarele:

- elucidarea evoluției canonice în literatura română sub impact eminescian;
- analiza „relațiilor intra-poetice” stabilite de creatorii români cu Eminescu;
- interpretarea „modalităților revizioniste” și a tipurilor de rescriere operate de scriitorii contemporani în raport cu modelul precursorului;
- (re)definirea conceptului de eminescianism (având în vedere dimensiunea literară și extraliterară).

Suportul metodologic și teoretico-științific a fost condiționat de sarcinile propuse, reperele epistemologice fiind stabilite prin valorificarea mai multor teorii și concepte: teoria canonică și cea revizionistă („anxietatea influenței”) elaborate de Harold Bloom; conceptul de rescriere în interpretarea lui Matei Călinescu, Anne Claire-Gignoux, Douwe Fokkema ș.a.; „estetica receptării” a lui Hans Robert Jauss și Wolfgang Iser; principiile modernității după Hugo Friedrich, Adrian Marino, Matei Călinescu, Alexandru Mușina ș.a.

Metodologia investigațională s-a constituit din metode care vizează:

- *Analiza teoretică*: documentarea și sinteza științifică, critica de identificare (pentru configurarea conceptului), definirea noțiunilor de bază, elaborarea modelului teoretic, formularea ideilor fundamentale, formularea concluziilor-reper.
- *Cercetarea praxiologică*: analiza textelor din perspectiva rescrierii, analiza comparativ-istorică, hermeneutica, analiza structurală și stilistică etc.

Perspectiva teoretico-metodologică dominantă angajată în procesul de investigație este cea canonică/revizionistă bloomiană, care a favorizat cercetarea eminescianismului în literatura română prin: stabilirea impactului eminescian în canonul național (productivitatea influenței

fiind un criteriu de menținere în canon), urmărirea evoluției canonice pe linie eminesciană (modelul stimulând afirmarea unor noi direcții ale poeziei românești), disocierea tipurilor de revizionism în raport cu modelul. Teoria lui Harold Bloom a fost corelată cu principiile „esteticii receptării” (H. R. Jauss) [11], demonstrându-se că opera eminesciană determină o refacere permanentă a „orizontului de așteptare” pentru cititori, critici, creatori de literatură, iar situarea ei într-un nou context (individualizat printr-un alt sistem de valori, structuri sociale și norme literare) contribuie la identificarea unor componente estetice ignorate anterior. Un alt reper metodologic asumat în cadrul cercetării aplicative ține de *rescriere* (având tangențe cu revizionismul bloomian), care s-a dovedit a fi eficient pentru elucidarea modalităților de răstălmăcire, reinterpretare și relansare a modelului eminescian într-un nou circuit de semnificații.

Noutatea și originalitatea științifică constă în aplicarea teoriei canonice/revizioniste a lui Harold Bloom la cercetarea eminescianismului în literatura română, pentru a releva impactul eminescian în canonul estetic național și a urmări evoluția canonică pe linia precursorului. Corelând teoria revizionistă bloomiană („anxietatea influenței”) cu cea a rescrierii, au fost disociate și interpretate diverse tipuri de revizionism creator în raport cu modelul poetic al precursorului, operate de creatorii interbelici (George Bacovia, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Barbu) și de scriitorii contemporani (de orientare tradițională, modernă, postmodernă – Grigore Vieru, Nichita Stănescu, Victor Teleucă, Leonida Lari, Mircea Cărtărescu), care reflectă atât continuitatea poetică, cât și tendințele de discontinuitate ale autorilor posteminescieni.

Problema științifică importantă soluționată în teză constă în elucidarea inter-relațiilor poetice dintre creatorii români și Eminescu, prin implementarea unui cadru conceptual și metodologic inspirat de teoria canonică/revizionistă a lui Harold Bloom, fapt ce a permis argumentarea continuității canonice sub impact eminescian și a „abaterilor revizioniste” realizate de marii poeți români în raport cu modelul precursor.

Semnificația teoretică a tezei rezidă în elucidarea caracterului integrator al fenomenului cercetat, distingându-se între latura lui literară (*identificatoare și valorizatoare*) și cea extraliterară (*construct cultural* identificat cu *Mitul Eminescu*); în valorificarea teoriei canonice/revizioniste bloomiene pentru investigarea continuității/discontinuității poetice în spațiul literar românesc sub impact eminescian; în stabilirea interferențelor dintre revizionismul bloomian și rescriere, ca reper pentru interpretarea „relațiilor intra-poetice” dintre marii creatori români și Eminescu.

Valoarea aplicativă. Aspectele cercetate în teză deschid noi perspective de abordare a eminescianismului, dezvăluind locul/rolul poetului în canonul estetic național, continuitatea canonică sub impact eminescian, „abaterile revizioniste” în raport cu modelul, elucidate în baza

creației poezilor interbelici (George Bacovia, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Barbu) și a poezilor contemporani (Grigore Vieru, Nichita Stănescu, Victor Teleucă, Leonida Lari, Mircea Cărtărescu). Modelul investigațional propus în lucrare poate servi ca reper pentru cercetarea unor fenomene similare (bacovianismul, blagianismul, stănescianismul etc.), pentru analiza procesului de receptare a altor mari scriitori în literatura/cultura română.

Rezultatele științifice înaintate spre susținere sunt următoarele:

1. S-a argumentat că *Momentul Eminescu* este decisiv în constituirea canonului literar românesc, creația poetului constituind un factor determinant al evoluției literare prin perpetuarea influențelor în direcția schițării unei posterități.
2. S-a demonstrat că veritabila continuitate canonică a eminescianismului se manifestă prin *rescrierea* creatoare a modelului, reinterpretarea, „re-în-ființarea” și relansarea lui într-un nou circuit de semnificații, operații capabile a sustrage textul eminescian inerției stagnante și a stimula evoluția literară.
3. S-au investigat modalitățile revizioniste operate de poezii români interbelici (George Bacovia, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Barbu), care, realizând „despărțiri” creatoare de precursor, ilustrează mecanismul evoluției canonice în literatura română.
4. S-au analizat mai multe tipuri de „relații intra-poetice” între creatorii români contemporani și Eminescu, și diverse forme de rescriere a modelului eminescian realizate de acești autori: o formulă de esență arhetipală, creând senzația de „revenire” a precursorului (Grigore Vieru); un eminescianism ontologizat în creația lui Nichita Stănescu și a „Ultimului Teleucă”; o romanticitate de sorginte eminesciană (în poezia Leonidei Lari); o rescriere postmodernă a modelului eminescian, axată și pe filiații ontopoetice (Mircea Cărtărescu).
5. S-a (re)definit eminescianismul ca un fenomen integrator, coagulat la interferența a două spații (literar și extraliterar) și implicând mai multe dimensiuni: *identificatoare*, *valorizatoare*, *culturală* (*Mitul Eminescu*).

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele tezei au fost implementate în cadrul proiectului *Literatura română contemporană: continuitate, mutații paradigmatică, experiment și inovații* (Facultatea Litere, USM), la redactarea articolelor științifice (7 publicații) și a comunicărilor științifice prezentate în cadrul unor conferințe naționale și internaționale (8 comunicări), la predarea unor cursuri universitare de istorie a literaturii române și literatură contemporană, la elaborarea tezelor de licență și de master.

Aprobarea rezultatelor științifice. Teza a fost discutată în ședința din 25 octombrie 2016 a Departamentului Lingvistică Română și Știință Literară (USM), precum și în cadrul Seminarului Științific de Profil la specialitatea 622.01 – Literatura română din cadrul Institutului de Filologie al AȘM (28 februarie 2017).

Publicațiile la tema tezei. Ideile de bază ale investigației au fost reflectate în șapte articole apărute în edițiile periodice de profil din Republica Moldova și în opt materiale ale comunicărilor științifice naționale și internaționale.

Volumul și structura tezei. Lucrarea (146 de pagini text de bază) corespunde obiectivelor și scopului investigației și constă din: adnotări în limbile română, rusă și engleză, introducere, trei capitole (unul care vizează analiza situației în domeniu, un capitol teoretico-aplicativ și altul cu valoare aplicativă), concluzii generale și recomandări, bibliografie (170 de surse), declarația privind asumarea răspunderii, CV-ul autoarei.

Cuvinte-cheie: eminescianism, *Mitul Eminescu*, canon, „relații intra-poetice”, model ontopoetic, precursor, rescriere, modalități revizioniste, dialog poetic etc.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este argumentată importanța subiectului investigat, sunt formulate scopul și obiectivele lucrării, problema științifică importantă soluționată. De asemenea, este precizat suportul teoretico-metodologic al tezei, caracterul ei științific novator. Se relevă semnificația teoretico-aplicativă a cercetării, precum și rezultatele științifice obținute.

Primul capitol, **EMINESCIANISMUL: INTERPRETĂRI CRITICE**, este consacrat analizei situației în domeniul de cercetare, oferind o perspectivă integratoare asupra eminescianismului prin stabilirea câtorva coordonate de abordare a acestuia: *dimensiunea identificatoare* (vizând mărcile de distinctivitate ale creației lui Eminescu în contextul literaturii române și universale); *dimensiunea valorizatoare* (posteritatea eminesciană, influența manifestă sau latentă asupra scriitorilor români de mai târziu); *construct cultural* (identificat cu *Mitul Eminescu*).

Subcapitolul 1.1., **Perspective exegetice asupra conceptului de eminescianism**, realizează o radiografie a procesului de receptare exegetică a eminescianismului, conturând un tablou sintetic al abordării multiaspectuale a fenomenului. Eminescologii au fost tentați a aplica un spectru larg de grile interpretative (critică biografică, inclusiv descoperirea biografiei interioare a operei, hermeneutică, critică filozofică, critică antropologică, psihanaliză, psihocritică, critică arhetipală, critică sociologică, poetica elementelor, structuralism, semiotică, stilistică, textualism, estetica receptării, traductologie, comparatism etc.) unei opere care, prin complexitatea ei, suportă lecturile multiple. Urmărirea parcursului diacronic de receptare a eminescianismului a permis relevarea câmpului său conceptual (mutațiile produse de-a lungul timpului, centrarea pe diferite mărci de specificitate) și surprinderea constantelor care se regăsesc în majoritatea studiilor eminescologice emblematică. Astfel, s-a constatat că peste profilul inițial

(nucleul „ideii” de eminescianism), conturat în epoca de afirmare a poetului, s-au suprapus mai multe straturi de semnificație (rod al receptării critice în diacronie), care formează, împreună, „câmpul semantic” al eminescianismului, susceptibil, în continuare, de noi adăunări de sens.

Subcapitolul 1.2., **Eminescianismul – dimensiunea identificatoare**, pune în discuție sfera de distinctivitate a eminescianismului în contextul literaturii române și universale.

În subsubcapitolul 1.2.1., **Mărci ale eminescianismului**, se disociază, prin prisma demersurilor exegetice, principalele mărci specifice ale creației poetului, ce definesc inefabilul universului său artistic. La nivel de suprafață, au fost etalate: armonia eminesciană inconfundabilă, sistemul de motive și imagini consacrate, lexemele marcate semantic de opera lui Eminescu etc., iar la nivel de profunzime – viziunea și sentimentul existențial în creația lui Eminescu, desemnate prin diverse concepte: pesimism, melancolie, viziune tragică, ironie de esență metafizică etc. Acești indici de distinctivitate reflectă diferența proximală a eminescianismului, la care se va face referință ulterior ca la un model de valorificare.

1.2.2., **Nucleul ontologic al eminescianismului**, vizează nucleul consistent al eminescianismului, care, în opinia competitorii, este concepția onto poetică de esență modernă (raportul eului cu Universul și limbajul specific de exprimare a acestei relații). Această dimensiune de profunzime (investigată de „eminescologia ontologică”) reprezintă o componentă esențială ce dezvăluie din interior identitatea organică a eminescianismului, constituind, totodată, o resursă de actualizare a operei precursorului pe coordonate tradiționale, moderne, postmoderne.

În subcapitolul 1.3., **Eminescianismul – dimensiunea valorizatoare**, este relevat statutul de *model literar* al creației eminesciene, relansat în cadrul dialogului poetic instituit de scriitorii români de mai târziu cu precursorul, și statutul de *factor catalizator* al evoluției literare, antrenând „mutații” esențiale și stimulând apariția unor noi direcții ale poezității românești. Se sistematizează și se comentează demersurile de cercetare a posterității eminesciene, axate atât pe manifestările explicite ale dialogului contemporan cu Eminescu (abordarea intertextuală, relevând valoarea citatului eminescian în poezia română contemporană [4]), cât și pe impactul catalizator al operei scriitorului (surprinderea noilor tendințe și modificări survenite în domeniul poetic sub impact eminescian [17]: etalarea „mutațiilor paradigmatiche” la nivelul limbajului poetic [9]; existența unui „spațiu mitopoetic” al întâlnirii scriitorilor români cu Eminescu [10]; semnalarea direcțiilor de „cataliză” eminesciană în poezia noastră modernă [16] etc.). Inventarierea acestor demersuri interpretative, finalizate cu rezultate exegetice notabile, a permis conturarea unui cadru teoretico-metodologic original de investigare a problemei, corelat, totodată, cu cercetările existente. Astfel, se va opta pentru teoria *canonică/revizionistă* bloomiană și conceptul de *rescriere* (ce prezintă mai multe interferențe), susceptibile a explica,

deopotrivă, continuitatea canonică sub impact eminescian și *abaterile revizioniste/rescrierile* creatoare realizate de scriitorii români de mai târziu în raport cu opera lui Eminescu.

Subcapitolul 1.4., *Mitul Eminescu – construct cultural-identitar*, cercetează dimensiunea extraliterară a fenomenului, statutul său de *construct socio-cultural*.

În 1.4.1., *Geneza Mitului Eminescu*, este urmărit procesul genezei *Mitului Eminescu*, în câmpul mentalitar al epocii de afirmare a scriitorului (ultimele decenii ale secolului al XIX-lea), având drept resorturi consacrarea critică a poetului Eminescu, polemica între *adulatori* și *detractori*, accidentul biografic (1883) și „carantina thanatică” (1883-1889), moartea tragică (1889) și valul liric omagial care i-a urmat, afinitățile dintre biografia eminesciană și mitul romantic al *Tânărului Geniu* etc. Este surprinsă, ulterior, evoluția *Mitului Eminescu* până la ipostaza de *mit cultural-identitar*, mutație determinată de un complex de factori sociali, istorici, culturali, ce legitimează tendința de autoidentificare a națiunii române prin/întru Eminescu. Printre rațiunile mitizante care au alimentat, latent sau manifest, procesul investirii acestuia cu o nouă semnificație se impun: exponențialitatea poetului pentru spiritualitatea autohtonă și vocația de universalizare a spiritului românesc prin Eminescu, dar și „obsesia identitară” [3, p. 172], implicit nevoia de legitimare a unui proiect istoric identitar prin selectarea mitului dat ca „image centrală și centripetă a unei identități naționale” [8, p. 11].

În 1.4.2., *Mitul Eminescu între mitizare și demitizare*, se urmărește evoluția ulterioară a *Mitului Eminescu* (pe linie identitară, paradigmatică, axiologică, ideologică), implicit restructurările produse în câmpul său semantic. Procesul mitizării (ce asigură întreținerea mitului în câmpul valorilor culturale) este în corelație cu demitizarea și remitizarea, ca mecanisme complementare, ce indică imperativul unor mutații axiologice. Manifestate periodic, în funcție de contextul socio-cultural, schimbarea de paradigmă, mode, preferințele publicului etc., aceste procese reflectă însuși mecanismul evoluției literare/culturale/mentalitare, semnalând momentele de criză ale unei culturi. S-a putut constata rezistența *Mitului Eminescu* în confruntarea cu diverse momente „dilematice”, care nu face decât să confirme faptul că el răspunde, în plan axiologic, identitar și paradigmatic, grilei valorice actuale.

În capitolul doi al tezei, **EMINESCU ȘI CANONUL LITERAR ROMÂNESC**, se investighează locul/rolul creației lui Eminescu în canonul literar românesc, prin angajarea perspectivei *canonice/revizioniste* bloomiene, care stipulează că orice mare creator este susceptibil de autocanonizare, iar opera lui este deschisă noilor provocări ontologice/estetice, devenind o componentă a mecanismului complex al influenței literare. Teoria bloomiană, aflată în corelație cu cea a rescrierii, deschide calea unui demers de elucidare a „relațiilor intra-poetice” existente între scriitorii români și Eminescu, ce probează atât continuitatea canonică, cât și mișcările revizioniste în raport cu precursorul. Se impune precizarea că teoria dată nu este în

opозиție cu manifestările inovatoare ale creatorilor, ci, dimpotrivă, le implică, or, după Bloom, *canonul* presupune „o competiție pentru supraviețuire” [2, p. 20] a unor texte/autori, iar *influența poetică* (ca principală legitate canonică) echivalează cu „o rea-citire a poetului înaintaș, un act de corecție creatoare, care e în fapt și cu necesitate o interpretare greșită, o răstălmăcire” [1, p. 76].

În subcapitolul 2.1., **Evoluție canonică în literatura română. Momentul Eminescu**, se elucidează conceptul de *canon* (ca set de norme/criterii estetice specifice unei perioade) și se urmărește evoluția canonică în literatura română, constatându-se că *Momentul Eminescu* este unul emblematic prin faptul că reprezintă un punct de interferență între epoci și își afirmă, simultan, caracterul paradigmatic (conservator) și antiparadigmatic (provocator al noului). Depășind rumorile canonice care au marcat câmpul literar din a doua jumătate a sec. al XIX-lea, creatorul român (re)întemeiează „canonul romantic-național” (în terminologia lui Nicolae Manolescu [13, p. 16]), prin rescrierea componentelor lui esențiale, și fundamentează „canonul clasic-victorian” [13, p. 16], prin obiectivarea lui exemplară, creând o tradiție poetică durabilă, cu un impresionant spectru de „virtualități” [20, p. 82] în spiritul modernității emergente, din care se vor revendica majoritatea direcțiilor poetice de mai târziu.

Subcapitolul 2.2., **Consacrarea canonică eminesciană**, elucidează instituționalizarea canonului estetic național, drept corpus de autori reprezentativi pentru o comunitate literară, și consacrarea canonică a poetului Eminescu.

În 2.2.1., **Criterii de canonizare**, sunt inventariați principalii factori cu impact în procesul învestirii canonice (sociali, politici, morali culturali, implicit instituțiile literare/culturale/academice, critica literară etc.). Fără a subestima importanța acestora, competiția argumentează susceptibilitatea de autocanonizare a creației eminesciene, având ca reper teza lui Harold Bloom că „orice puternică originalitate literară devine canonică” [2, p. 24] și criteriile de canonizare înaintate de teoreticianul american („stranițetea”, „anxietatea” și „anxietatea influenței”), pe care opera poetului român le satisface. Cum valoarea estetică și productivitatea influenței își revendică primatul în procesul de canonizare, opera lui Eminescu își confirmă, indubitabil, statutul canonic, provocând continuu „anxietate”/„anxietate a influenței” și forță catalitică surprinzătoare.

În 2.2.2., **Resorturi canonice ale poeticității eminesciene**, sunt stabilite premisele ce au determinat deschiderea operei eminesciene spre posteritate. Resorturile canonice ale operei lui Eminescu rezidă în crearea unui model onto poetic de esență modernă, devenit paradigmatic pentru evoluția poetică ulterioară, antrenând mutații esențiale în direcția modernizării procesului literar românesc și stimulând apariția unor noi direcții/orientări poetice.

Problematika subcapitolului 2.3., **Centralitatea canonică eminesciană în secolul XX**, gravitează în jurul statutului de centru canonic al creației eminesciene și reper modelizant în

procesul literar autohton. Se înaintează ideea că, în canonul literar românesc, cazul Eminescu este comparabil cu cel al lui Shakespeare în canonul occidental (după Harold Bloom), or, revendicându-și centralitatea canonică, acesta constituie un moment hotărâtor al evoluției literare prin instituirea unor „relații intra-poetice” complexe ale creatorilor posteminescieni cu precursorul. Edificatoare în acest sens sunt câteva „contexte literare” în care impactul eminescian a fost revelator și care au adus, totodată, coeficientul lor specific de semnificații în raport cu opera înaintașului: „despărțirile” create de Eminescu în perioada interbelică, depășirea rupturii canonice prin eminescianism (generația șaizecistă și șaptezecistă), postmodernismul, oferind noi modalități (ludice, parodice) de rescriere a modelului eminescian.

În 2.3.1., **Relansarea operelor canonice prin rescriere**, este elucidat conceptul de *rescriere*, înțeles de competitor ca reinterpretare, „re-în-ființare” a modelului poetic precursor și relansare într-un nou circuit de semnificații. Conceptul dat este pus în corelație cu poetica bloomiană a influenței (a „anxietății influenței”), care postulează că „istoria poeziei este inseparabilă de *influența poetică*, întrucât poeții puternici construiesc istoria aceasta prin relecituri (*rescrieri* – nota D. R.) ale altor poeți, care îi ajută să-și defrișeze spațiul imaginativ” [1, p. 51]. S-a ajuns la concluzia că *rescrierea* operelor canonice reflectă atât potențialul germinativ al acestora, cât și tentativa creatorilor de mai târziu de a-și „crea precursorii” (în sens borgesian), prin răstălmăcirea operei lor, „re-în-ființarea” și relansarea ei într-un nou circuit de sens, operații care ilustrează însuși mecanismul evoluției literare.

Subparagraful 2.3.2., **Modelul eminescian promovat de Curentul Eminescu**, ilustrează tentativele epigonice de rescriere a modelului eminescian prin reiterarea unor mărci de natură *formală* (curentele de autor fiind expresie a unui „act de conformism formal”, după Adrian Marino [14, p. 181]), care marchează discursul în datele unor similitudini stilistice și retorice. Ca mișcare literară productivă într-un segment de timp concret (1890-1920), *Curentul Eminescu* demonstrează încercarea poezilor de a căuta soluții artistice în limitele convenției poetice pe care a ilustrat-o predecesorul. Aceștia oferă exemplul unor *moștenitori dependenți* (în termenii lui Harold Bloom), ce reiterează modelul eminescian fără intenții revizioniste, ducând la epuizarea disponibilităților lui retorice și declanșând o criză poetică ce impune, imperativ, o schimbare de paradigmă.

În 2.3.3., **„Despărțiri” create de precursor în perioada interbelică**, se cercetează rescrierile interbelice ale modelului eminescian realizate de marii poeți George Bacovia, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Barbu și axate pe filiații ontopoetice cu precursorul. Aceste forme de rescriere marchează „despărțiri” create de un model de mare autoritate în literatura română, ilustrând ideea evoluției canonice printr-un proces simultan de continuitate (asumare a tradiției poetice eminesciene) și discontinuitate (inovație poetică iminentă). Răspunsurile individuale ale

acestor scriitori date precursorului sunt ilustrative pentru teoria bloomiană a „anxietății influenței”, manifestată întotdeauna, în cazul poezilor puternici, printr-un revizionism ce face loc sinelui și stimulează afirmarea originalității creatoare. Formulele poetice propuse de scriitorii interbelici au devenit, ulterior, filiere de (re)descoperire a potențialului onto poetic eminescian pentru poezii contemporani (neomoderniști, postmoderniști), căci, relansând tiparul canonic modernist (interbelic) și valorificând resursele po(i)etice oferite de creatorii interbelici, aceștia au identificat, deopotrivă, noi deschideri (onto poetice) spre opera marelui precursor.

În 2.3.4., **Eminescu și regăsirea de sine a poeziei române din a doua jumătate a secolului XX**, se investighează manifestările eminescianismului în poezia română contemporană, relevându-se rolul lui în depășirea rupturii literare/culturale/„ontologice” și statutul de model poetic relansat, prin rescriere, de către autorii contemporani. Se insistă asupra faptului că opera eminesciană constituie un reper de poeticitate atât pentru scriitorii de orientare tradițională (preocupați a descoperi valori arhetipale, temeuri etnice etc.), cât și pentru cei de orientare neomodernistă și postmodernistă (tentați să exerseze disponibilitățile onto poetice, vizionare și retorice ale modelului).

Capitolul trei al lucrării, **EMINESCIANISMUL POEZIEI CONTEMPORANE: VALENȚE ALE RESCRIERII**, este consacrat „relațiilor intra-poetice” instituite de poezii contemporani (Grigore Vieru, Nichita Stănescu, Victor Teleucă, Leonida Lari, Mircea Cărtărescu) cu Eminescu, precum și modalităților de rescriere a modelului precursor. Sunt ilustrate, cu referire la scriitorii vizați, cele șase mișcări revizioniste semnalate de Harold Bloom, prin care se pune în evidență modul cum deviază un poet față de altul: *Clinamen* sau *Mepriză poetică*, *Tessera* sau *Împlinire în antiteză*, *Kenosis* sau *Repetiție și discontinuitate*, *Demonizarea* sau *Contra-sublimul*, *Askesis* sau *Purificare și Solipsism*, *Apophrades* sau *Reîntoarcerea morților* [1, pp. 60-62]. S-a putut constata că drept resursă de actualizare/revitalizare a operei lui Eminescu a servit viziunea onto poetică a creatorului, rescrisă pe coordonate tradiționale, moderne, postmoderne.

Subcapitolul 3.1., **Redimensionări poetice ale eminescianismului de formulă omagială**, elucidează relația spirituală instituită de scriitorii români contemporani cu Eminescu, perceput drept simbol al ființei românești și spirit viabil alimentând efortul afirmării conștiinței naționale. Se argumentează că relansarea modelului poetic eminescian a constituit o adevărată soluție de revigorare a culturii și de renaștere a ființei naționale, fiind însoțită de reactivarea *Mitului Eminescu*, nu din rațiuni ideologice, speculative, ci ca o manifestare organică ce trădează valoarea compensatorie a mecanismului mitogenetic. Relația cu precursorul se face resimțită, în special, în textele-dedicații, cum ar fi cele din ciclul *Eminesciana* de Liviu Damian, sau poemul

Răsărit de Luceafăr de Victor Teleucă, care ilustrează eforturile de redimensionare a formulei omagiale, prin instituirea unui dialog de profunzime cu înaintașul.

În subcapitolul 3.2., **Eminescianism de esență arhetipală în creația lui Grigore Vieru**, se analizează inter-relația poetică specifică dintre Grigore Vieru și Mihai Eminescu, afirmată prin asimilarea latentă a modelului precursor, care generează o formulă poetică similieminesciană. În terminologia bloomiană, această inter-relație poetică este de tip *apophrades*, desemnând o mișcare revizionistă care oferă „senzația de revenire a precursorului”, dar nu o reîntoarcere intactă, ci adaptată noilor imperative și într-o textură poetică nouă, originală.

În 3.2.1., **Ontologia arhaică – substrat al eminescianismului vierean**, se argumentează teza că eminescianismul vierean este expresia unui proces latent, de sorginte arhetipală, ce se manifestă prin (re)descoperirea „ontologiei arhaice” autohtone, care fundamentează, ca și în opera precursorului, o viziune primară asupra lumii și a omului. În acest context, tentația poetului contemporan de a reitera viziuni / principii arhetipale – viziunea mioritică asupra vieții și a morții, dorul, ca emblemă a modului românesc de a fi, omniprezența spiritului sacru, feminitatea / maternitatea identificată mitic cu Universul, iubirea, ca principiu armonizator al ființei și Universului, mito-poetizarea copilăriei, ca stare paradisiacă etc. – se revendică, în egală măsură, din „ontologia arhaică” românească și din modelul eminescian, fundamentat, la rândul-i, pe aceasta. Cercetarea din această secvență a tezei se situează în descendența magistralului studiu al lui Mihai Cimpoi, *Grigore Vieru – poetul arhetipurilor*, ce relevă consubstanțialitatea dintre cele două „izvoare” ale creației vierean: Eminescu și folclorul [5, p. 135]. Se remarcă, de asemenea, faptul că existența unui fond imaginar latent și impactul „orizontului spațial inconștient” au determinat actualizarea/resemantizarea, în opera lui Grigore Vieru, a unui inventar de elemente spațiale definitorii pentru spiritualitatea românească, dar consacrate poetic de Eminescu (*codrul, izvorul, teiul* etc.), ceea ce creează „senzația de revenire a precursorului”, însă nu afectează individualitatea universului poetic vierean. S-a conchis că, fiind exponent al aceleiași „geografii mitologice” ca și precursorul Mihai Eminescu, poetul Grigore Vieru stabilește, în expresie lirică, o relație particulară cu elementele ei, fapt ce asigură dialogul semnificațiilor simbolice în creația celor doi autori.

Subcapitolul 3.2.2., **Arhetipul orfic în poezia lui Mihai Eminescu și Grigore Vieru**, dezvoltă argumentația din secvența precedentă, demonstrând că, alături de „ontologia arhaică” și „orizontul spațial al inconștientului” cu impact asupra imaginarului și viziunii celor doi poeți români, valoare modelizantă are și *spațiul sacru al logosului românesc*, iar, în sens larg, *spațiul logosului* în general, marii creatori din toate timpurile asumându-și puterea creatoare/transfiguratoare a cuvântului (revelatoare a *ființei*), pentru a dezvălui interogațiile existențiale și

raporturile ființei (implicit ale instanței creatoare) cu Universul. În consens cu idealul eminescian de a recupera, prin poezie, esența originală a limbajului și de a institui prin intermediul lui un univers sub semnul armoniei, poetul contemporan ilustrează predilecția pentru cuvântul arhaic, ce sedimentează sensuri mitice exemplare pentru ființa românească. Întoarcerea spre primordialitatea limbajului poetic (ilustrată de Eminescu și Vieru) este corelată cu viziunea orfică, în sensul în care spiritul creator râvnește (re)instaurarea armoniei lumii prin limbaj poetic (ca simbioză între *Logos* și *Melos*). Se remarcă, astfel, o prezență implicită a orfismului în sensibilitatea eminesciană și viereană, ca temei al afinităților de viziune în creația acestora.

În subcapitolul 3.3., **Rescrierea *Odei (în metru antic)* sau dialogul onto poetic Stănescu – Eminescu**, se elucidează dialogul stănescian cu opera lui Mihai Eminescu, care reprezintă o expresie notabilă a revizionismului poetic ce stă la baza întregii scriituri moderne și fundamentează o tradiție poetică durabilă. Asumându-și rescrierea scenariului onto poetic din *Oda* eminesciană, Stănescu experimentează mai multe moduri revizioniste (în terminologia lui Harold Bloom) – de la un „clinamen” în poezia primelor volume, la o împlinire antitetică a precursorului, prin „tessera” și „kenosis” (în *11 Elegii* și *Odele-replici*), până la o afirmare a „demonizării”, ce se manifestă ca un „război dintre Mândrie și Mândrie, și pentru moment e câștigat de puterea noutății” [1, p. 147].

În 3.3.1., „**Nichita Stănescu autor al *Odei (în metru antic)*”, se analizează rescrierea stănesciană a modelului onto poetic din *Odă (în metru antic)*, subsumată tentativei de instituire a unui nou concept de poeticitate, prefigurată de textul precursorului, ce marchează, potrivit lui Stănescu, „începutul poeziei moderne”, prin viziunea ontologică a rupturii și afirmarea unei poezii „metalingvistice”. „Împlinind” (în sens bloomian) acest model onto poetic, Stănescu elaborează o *poetică* a *rupturii* și a *necuvintelor*. Astfel, se demonstrează că viziunea eminesciană din *Odă (în metru antic)* constituie, pentru autorul contemporan, o confirmare a propriilor convingeri ontologice (drama rupturii ființiale) și poetice (cuvântul resimțit ca incapabil a prinde „starea de poezie”), iar rescrierea *Odei* reprezintă un gest creator, expresie a provocării de „re-în-ființare” a operei lui Eminescu, ceea ce face operabilă sintagma „Stănescu autor al *Odei (în metru antic)*”, după modelul „Pierre Ménard autorul lui Don Quijote”, cu toate diferențele pe care le implică aceste două formule.**

În 3.3.2., ***Odă (în metru antic)* și *11 Elegii*: corespondențe onto poetice**, se argumentează că volumul stănescian *11 Elegii* ilustrează aventura onto poetică de (re)alcătuire a sinelui, prin rescrierea scenariului eminescian al „învățării morții”, incluzând trei trepte de inițiere: *contemplare* (seninătate olimpică, identitate nefisurată a sinelui), *criză de timp* (ruptură, alteritate) și *iar contemplare* (într-o nouă ființă sau non-ființă). Rescrierea se realizează pe două coordonate: ontologică și poetică, dezvăluind procesul descoperirii propriei identități ființiale și

creatoare. Se constată că *11 Elegii* pune în evidență un revizionism subtil, merit a completa poemul precursor prin decantarea unei viziuni onto-poetice moderne – a asumării „rupturii” existențiale și a „tensiunii spre un cuvânt din viitor” („necuvânt”), ca modalități de refacere a identității ontologice și creatoare.

În subparagraful 3.3.3., **Replici stănesciene la *Odă (în metru antic)***, se demonstrează, prin analiză, că dialogul stănescian cu opera lui Eminescu nu anulează polemica, tendința spre discontinuitate fiind atestată explicit în textele-replici la *Odă (în metru antic)*. Cele trei ode-replici (*Odă în nici un metru*, *Dialog cu Odă (în metru antic)*, *Odă în metru antic*), deși creează impresia deconstruirii modelului, reprezintă mostre relevante de răstălmăcire creatoare, ce pot fi circumscrise revizionismului de tip „kenosis” (sau „repetiție” și „discontinuitate”), subînțelegând „un instrument de ruptură similar mecanismelor de apărare pe care psihicul le folosește împotriva compulsiilor la repetiție” [1, pp. 60-61]. Ele certifică asimilarea creatoare a modelului onto-poetic eminescian, printr-un proces simultan de continuitate și discontinuitate, Stănescu „împlinindu-l” și orientându-l spre o nouă limită, poetică și ontologică, ce continuă căutările precursorului.

În subcapitolul 3.4., **Eminescianism ontologizat în creația „Ultimului Teleucă”**, este analizat un alt tip de „relație intra-poetică” cu Eminescu ilustrat de poetul Victor Teleucă, care restructurează ontologic/metafizicul din creația predecesorului și îl rescrie după o logică a propriei poezii, „*teleucizându-l*” (Theodor Codreanu).

3.4.1., **Rescrierea „schemei ontologice” eminesciene în *Piramida singurătății***, dezvăluie clivajul fibrei ontologice eminesciene în volumul teleucian *Piramida singurătății* și modalitatea de rescriere a „schemei ontologice” a precursorului, ce are drept coordonate esențiale condiția ființei umane și raportul ei cu Ființa Lumii. Se argumentează că dominantele „lirosifice” (Mihai Cimpoi) ale volumului dat prezintă afinități cu modelul onto-poetic eminescian, relevând condiția tragică a eului (a ființei umane); natura iluzorie/himerică a lumii; viziunea arheică și tentația revelării esenței arheice; conștiința modernă a scindării eului; „încercarea de a nu muri”, ca depășire a condiției efemere prin asumarea ei pleneră, după modelul *Odei (în metru antic)* etc. Simbolul central al volumului (*piramida*) relevă predilecția poetului contemporan pentru metafore și simboluri din imaginarul eminescian, pe care le supune unui act de resemantizare, certificând teza bloomiană conform căreia „dacă a imagina e a răstălmăci, (...), atunci a imagina după un poet înseamnă a învăța metaforele sale pentru propriile-i acte de lectură” [1, p. 139]. Ca structură onto-poetică de profunzime în creația lui Eminescu și Teleucă, *piramida* reprezintă o imagine a universului creator, a cărui edificare implică o căutare și regăsire a sinelui proiectat în această *piramidă*-creație.

Subparagraful 3.4.2., **Valoarea ontologică a „marginii de existență”**, are ca obiect de cercetare rescrierea aceleiași „scheme ontologice” eminesciene în volumul teleucian *Ninge la o margine de existență* (2002), în care e proiectată o lume imaginară diferită (a „marginii de existență”), corelabilă cu toposul eminescian „marginea mării”. Ambele definesc acel hotar dintre *viață* și *moarte* în care se înregistrează odiseea risipirii eului și alunecarea spre un nou-eu. Semnificația ontologică a conceptului din titlu este întregită prin *ningere*, asociată „muzicii liturgice”, capabilă, ca și muzica din opera lui Eminescu, să inducă o stare de trăire superioară, de dezmarginire a eului, o „stare ontică de prezent poetic etern” [19, p. 217]. Tentat de provocarea interogativă privind sensul ființării, poetul Victor Teleucă propune mai multe soluții care interferează cu viziunea precursorului: *recrearea lumii* dintr-un impuls narcisist, similitudiniurgic al eului (anulată de conștiința tragică a întârziatului și caracterul contradictoriu al lumii „plăsmuită de la început răsturnată”); *contemplarea lumii*, insuficientă pentru a satisface pretenția gnoseologică a eului; *descoperirea unui sens ontologic al vieții*, ca justificare a existenței în sfera mundaneității. De asemenea, se remarcă afinități privind viziunea arheică a celor doi autori, Teleucă proiectând, în spiritul idealismului subiectiv al precursorului, posibilitatea *înțoarcerii* la primordial („eterna reînțoarcere”), dar pe un „alt cerc de spirală”.

În subparagraful 3.4.3., **Ecuția ontologică teleuciană: *Improvizația nisipului***, se disociază valențele rescrierii lirico-filozofice a „schemei ontologice” eminesciene în volumul lui Teleucă *Improvizația nisipului* (2006), care poate fi considerat un loc geometric al obsesiilor onto poetice ale autorului, întrucât reiterează imagini și viziuni din ciclurile poetice anterioare. Tentat să configureze o „ecuție” ontologică pe urmele precursorului, Victor Teleucă ia ca reper triada propusă de acesta care include: *Ființa, Neființa și ființarea / încercarea* (circumscrisă omului), ființa umană fiind prinsă între cele două mari necunoscute („antiteze”) care generează „viața”, iar esența ei ontologică fiind *încercarea* (purtătoare de ființă). În versiunea lui Teleucă, termenii triadei sunt: *eu, tu și El* (Dumnezeu ca principiu primordial), completați cu „un al patrulea pronume, dar impersonal – Nimeni”, pentru care „cândva se va scrie o nouă, cu totul altă gramatică morfologică”. Este semnalat, în creația lui Victor Teleucă, și un eminescianism prin filieră stănesciană (Nichita Stănescu regândind el însuși eminescianismul și devenind, astfel, un model radiant), manifestat prin asimilarea poeticii *rupturii*, prin logica contradictoriului, preferința pentru categoriile negative etc. Cu certitudine, „Ultimul Teleucă” asimilează creator modelul onto poetic eminescian, devenit o matrice a filozofiei sale lirice, și îl rescrie în consens cu viziunea „transmodernă” a creatorului asupra ființei și ființării, conturând o viziune a transcenderii efemerității prin proiectarea imaginii unui eu sub semnul „căutării” sinelui și a esenței arheice.

Subcapitolul 3.5., **Romanticitate eminesciană în poezia Leonidei Lari**, investighează reverberațiile eminesciene în poezia Leonidei Lari, demonstrând că poeta neoromantică recuperează constante și viziuni eminesciene ce se revendică din fondul general romantic: vizionarism, frenezie a imaginarului, poetică a visării, sentimentul revoltei și neîmpăcării cu realitatea etc. Acestea corespund tiparului sufletesc al autoarei, fiind racordate însă la spiritul timpului, prin corelarea cu manifestări neomoderniste (în speță neoexpresioniste: vocația mistică, tentația absolutului, idealul reintegrării în *Marele Tot*, stările extatice, dionisiace etc.), percepute ca soluții ontopoetice ale crizei omului modern. S-a observat, de asemenea, că dialogul poetei contemporane cu precursorul se realizează și manifest (în texte precum *Transfigurare*, *Don Juan*, *Sybilla*), prin rescrierea modelului ontopoetic eminescian din poemele reprezentative *Odă (în mentru antic și Luceafărul)*, fapt ce relevă afinitățile vizionare ale creatorilor, dar și tentativa de a relansa modelul înaintașului într-un nou circuit de semnificații, „împlinindu-l”, în sens bloomian.

Ultimul subcapitol, 3.6. **Rescrierea postmodernă a modelului eminescian: Mircea Cărtărescu**, se axează pe eminescianismul creației lui Mircea Cărtărescu, care poate fi definit prin prisma po(i)eticii postmoderne, dar și a filiațiilor ontopoetice dintre cei doi creatori.

În 3.6.1., **Dialogul cărtărescian cu Eminescu: revizionism și fascinații comune**, sunt analizate „relațiile intra-poetice” dintre Cărtărescu și Eminescu, ce evoluează, în termeni bloomieni, de la „clinamen” la „kenosis” și „demonizare”. Este semnalată, inițial (în volumul de debut *Faruri, vitrine, fotografii*, 1980), practica postmodernistă a livrescului și a „jocului cu literatura”, prin reiterarea în registru ludic și parodic a unui ansamblu de structuri literare consfințite de tradiția eminesciană – motivul lirei, al visului, al geniului, viziuni cosmogonice, iubiri incompatibile etc. Ulterior, se remarcă existența unui fond comun al „obsesiilor” și „fascinațiilor”, ce antrenează o rescriere a modelului precursor pe coordonate ontopoetice. Drept premisă servește drama eminesciană a eului scindat, ca „ imagine interioară” a operei (atestată în studiul *Eminescu. Visul chimeric*), corespunzătoare unei viziuni a rupturii, care îi certifică lui Cărtărescu, pe linia „descoperirii precursorilor”, propriile căutări ontopoetice, devenind temeiul unui revizionism de tip „demonizare”, ce relevă abilitatea poetului urmaș de „a se deschide pe sine înspre ceea ce el crede a fi o putere a poemului-părinte care nu-i aparține părintelui însuși, ci unui nivel al ființei imediat dincolo de precursor” [1, p. 61]. Noutatea discursului cărtărescian rezidă în modalitatea individuală de soluționare a crizei ontologice și poetice, astfel încât conștiința rupturii, asumată de precursor la modul tragic, este la Cărtărescu temeiul unui discurs ludic, ironic, ca manifestări ale viziunii postmoderne.

Subcapitolul 3.6.2., **Levantul – o rescriere a canonului literar românesc**, ia în dezbatere poemul *Levantul*, ca variantă cărtăresciană (ludic-ironică) a istoriei literaturii române, având drept finalitate (asemănătoare celei din *Epigonii*) resemantizarea unor locuri comune ale poeziei

precursorilor și „re-funcționalizarea” canonului literar românesc. În cadrul discursului polifonic, vocea eminesciană este recurentă în virtutea statutului „canonic” al precursorului în istoria literară rescrisă, dar și a „fascinațiilor comune”. Referințele la creația înaintașului devin explicite prin: alegerea epigrafului; portretul romantic în cheie parodică al lui Manoil (care amintește de eroul eminescian Dionis); ipostaza poetului-Demiug, creator de lumi; zborul hyperionic relativizat ironic de povara aripilor enorme; imaginea increatului eminescian și a principiului primordial „pătruns de sine însuși” etc. Inserțiile din opera eminesciană, deși creează impresia unor structuri dispersate, a unor „insule” intertextuale în cuprinsul poemului, trebuie privite prin prisma resemantizării operate de autorul postmodern, care nu anulează interferențele de viziune și „fascinațiile comune” cu precursorul.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

1. În lucrarea de față, având ca finalitate investigarea manifestărilor eminescianismului în poezia română contemporană pe coordonate tradiționale/moderne/postmoderne, am elucidat continuitatea canonică sub impact eminescian, implicit „relațiile intra-poetice” stabilite de creatorii români cu precursorul. Interpretând mai multe modalități revizioniste și forme de rescriere, operate de scriitorii interbelici și de cei contemporani, am demonstrat că veritabila continuitate canonică a eminescianismului se manifestă prin „despărțirea” creatoare de model, prin „re-în-ființarea” lui și relansarea într-un nou circuit de semnificații, operații capabile a stimula evoluția literară.

2. Prioritară a fost cercetarea eminescianismului în spațiul literar contemporan, unde opera precursorului își reconfirmă centralitatea canonică, constituind un factor dinamizator al procesului literar și un reper poetic atât pentru scriitorii de orientare tradițională (preocupați a descoperi în ea valori arhetipale, temeuri etnice), cât și pentru cei de orientare neomodernistă/postmodernistă (tentați să exerseze disponibilitățile onto-poetice și vizionare ale acesteia). În cadrul demersului investigațional am elucidat diverse tipuri de rescriere a modelului în poezia contemporană, relevând, pe de o parte, forța de iradiere a operei canonice eminesciene (*influența*), dar și abilitatea creatorilor de a tempera presiunea modelului și de a aduce corecții novatoare, care modifică obiectul fascinației și anxietății lor (*anxietatea influenței*).

3. Un loc aparte în cercetarea noastră l-a ocupat dialogul poetic instituit de scriitorii generației șaizeciste cu Eminescu, a cărui finalitate derivă din orientarea programatică („lupta cu inerția” și „întoarcerea la izvoare”), dar și din motivațiile individuale (onto-poetice/afective) ale creatorilor, eminescianismul fiind, cum s-a demonstrat, o modalitate de depășire a rupturii

literare/culturale și un model de poeticitate relansat întru regăsirea esențelor autentice ale poeziei.

4. În acest context, am constatat că Grigore Vieru reiterează experiența ontologică/poetică a predecesorului, în care descoperă temeiul propriilor viziuni, dar și potențialul de creativitate al spiritului românesc. Manifestat pe coordonate tradiționale, eminescianismul vierean este de sorginte arhetipală, rezultat al reactivării poetice a unor „imagini primordiale”, definitorii pentru „ontologia arhaică” din care se revendică și opera lui Eminescu. Impactul imaginarului colectiv, rezonanța aceleiași „geografii mitologice” și viziunea de esență mitică (orfică) a creatorului asupra limbajului poetic au constituit, în opinia noastră, factorii care au generat filiații în creația acestor scriitori, susținând impresia de „revenire” a precursorului și alimentând eminescianismul de fond al operei lui Grigore Vieru.

5. Pe de altă parte, am argumentat că dialogul stănescian cu opera lui Eminescu se realizează pe coordonate moderne, stând sub semnul instituirii unui nou concept de poeticitate, al cărui resort este descoperit de scriitorul contemporan în *Odă (în metru antic)*, prin viziunea ontologică a „rupturii” și afirmarea unei poezii „metalingvistice”. Rescriind creator modelul onto poetic eminescian, Nichita Stănescu îl „împlinește” (în sens bloomian), elaborând o *poetică a rupturii și a necuvintelor*. Prin urmare, eminescianismul a constituit pentru Stănescu o confirmare a propriilor convingeri, reinterpretarea *Odei* fiind un gest creator, expresie a provocării de „re-în-ființare” a modelului, orientându-l spre o nouă limită ontologică și poetică.

6. În spirit modern („transmodern”) este configurată și „relația intra-poetică” Teleucă-Eminescu, manifestată printr-un revizionism creator ce presupune rescrierea „schemei ontologice” eminesciene, reinterpretarea unor simboluri și reflecții cu valoare metafizică. Demonstrația noastră s-a bazat pe faptul că „Ultimul Teleucă” a asimilat (inclusiv prin filieră stănesciană) modelul ontologic al precursorului, devenit o matrice a filozofiei sale lirice, și l-a rescris după o logică a propriei poezii, în consens cu viziunea modernă („transmodernă”) asupra ființei și ființării.

7. În cadrul demersului nostru de cercetare, ne-am axat și pe dialogul poetic instituit de scriitorii altor generații cu Eminescu. Astfel, în creația poetei șaptezeciste Leonida Lari am semnalat reverberații eminesciene de filiație romantică, corespunzând tiparului sufletesc al autoarei, romanticității sale native: predilecția pentru vizionarism mistic, tentația absolutului, idealul reintegrării în Univers etc. În același timp, am remarcat și cazuri de rescriere a modelului onto poetic eminescian (în poeme precum *Transfigurare*, *Don Juan*, *Sybilla*), ce marchează impulsul spre discontinuitate al autoarei în raport cu precursorul și tentația de a-l „împlini”, în sens bloomian.

8. Cercetat din perspectiva teoriei canonice/revizioniste, eminescianismul creației lui Mircea Cărtărescu a fost circumscris po(i)eticii asumate de autor (postmodernistă), care presupune reactivarea și „retopirea” scriiturilor anterioare într-un discurs ironic, ludic, a cărui finalitate este deconstrucția clișeului, subvertirea modelelor, mixarea vocilor etc. Rescrierea modelului eminescian în creația lui Cărtărescu atestă însă și alte motivații, ce relevă existența unui fond comun al „obsesiilor” și „fascinațiilor” onto poetice. Argumentația noastră s-a bazat pe faptul că, identificând punctul central al imaginarului eminescian (drama eului scindat, care își caută jumătatea), poetul contemporan își certifică, pe linia „descoperirii precursorilor”, propriile căutări onto poetice, care se manifestă sub forma unei poetici a dublului și a rescrierii.

9. Urmărind, printr-un demers diacronic, parcursul poetic posteminescian, am semnalat faptul că nu există originalități izolate, chiar dacă marii creatori își revendică statutul de singularități și afirmă tendințe de discontinuitate în raport cu precursorul. Afinitățile și corespondențele inevitabile dintre scriitori permit includerea lor într-o serie paradigmatică, ce nu estompează individualitatea lor creatoare, dimpotrivă, o etalează și o confirmă. Astfel, am demonstrat că modelul eminescian își păstrează statutul de reper poetic reconfigurator, justificându-și susceptibilitatea de a stimula, în continuare, forța interogativă a spiritului contemporan.

10. Problema științifică importantă pe care am soluționat-o în teză constă în elucidarea „relațiilor intra-poetice” dintre creatorii români și Eminescu, prin implementarea unui cadru conceptual și metodologic inspirat de teoria canonică/revizionistă a lui Harold Bloom, fapt ce a permis argumentarea atât a continuității canonice sub impact eminescian, cât și a „abaterilor revizioniste” realizate de poeții români în raport cu precursorul.

Pentru a nu reitiera ideile din rezumatele concluzive ale capitolelor 2 și 3, preferăm să abordăm **rezultatele principale ale cercetării**:

1. Am argumentat că *Momentul Eminescu* este decisiv în constituirea canonului literar românesc, prin perpetuarea influențelor în direcția schițării unei posterități.
2. Am demonstrat că veritabila continuitate canonică a eminescianismului se manifestă prin *rescrierea* modelului, „re-în-ființarea” și relansarea lui într-un nou circuit de semnificații.
3. Am remarcat că „relațiile intra-poetice” dintre scriitorii români și Eminescu ilustrează procesul complex al continuității literare prin discontinuitate, iar „despărțirile” creatoare de precursor constituie, de fapt, modalități de „împlinire” a acestuia.
4. Am relevat faptul că diversele forme de rescriere a modelului eminescian reflectă atât potențialul lui germinativ, cât și tentativa creatorilor de mai târziu de a-l răstălmăci, „re-în-ființa”, orientându-l spre o nouă ipostază poetică.

Rezultatele cercetării ne permit să facem următoarele recomandări:

- valorificarea teoriei canonice/revizioniste bloomiene și a conceptului de rescriere pentru investigarea „relațiilor intra-poetice” stabilite de creatori în cadrul canonului literar.
- extinderea modelului investigațional propus la cercetarea unor fenomene similare (bacovianismul, blagianismul, stănescianismul etc.), pentru analiza procesului de receptare a scriitorilor canonici în literatura română.
- inițierea unor proiecte de cercetare (teze de licență, de master etc.), care să implementeze cadrul conceptual propus.
- valorificarea unor aspecte teoretice și aplicative în cadrul învățământului preuniversitar și universitar, în scopul redescoperirii autorului Mihai Eminescu și a posterității lui poetice.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Bloom, Harold. *Anxietatea influenței. O teorie a poeziei*. Traducere și note de Rareș Moldovan. Pitești: Paralela 45, 2008. 205 p.
2. Bloom, Harold. *Canonul Occidental. Cărțile și școala epocilor*. Traducere de Diana Stanciu. Postfață de Mihaela Anghelescu Irimia. București: Univers, 1998. 480 p.
3. Boia, Lucian. *Istorie și mit în conștiința românească*. Ediția a II-a. București: Humanitas, 2011. 409 p.
4. Bot, Ioana. *Eminescu și lirica românească de azi*. Cluj-Napoca: Dacia, 1990. 188 p.
5. Cimpoi, Mihai. *Grigore Vieru. Poetul arhetipurilor*. Chișinău: Prut Internațional, 2005. 188 p.
6. Cimpoi, Mihai. *Mihai Eminescu. Dicționar enciclopedic*. Chișinău: Gunivas, 2013, 584 p.
7. Corti, Maria. *Pentru o enciclopedie a comunicării literare*. Constanța: Pontica, 2000, 304 p.
8. Costache, Iulian. *Eminescu. Negocierea unei imagini*. București: Cartea Românească, 2008, 362 p.
9. Dascălu, Crișu. *Dascălu, Crișu. Insurecția respectuoasă. Eseu despre individualul și supraindividualul poetic*. Timișoara: Augusta, 2000. 154 p.
10. Irimia, Dumitru. *Studii eminesciene*. Ediție de Ioan Milică și Ilie Moisuc. Iași: Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2014. 524 p.
11. Jauss, Hans-Robert. *Istoria literară ca provocare a științei literaturii*. Traducere de Andrei Corbea. În: „Viața Românească”, nr. 10, „Caiete critice”, nr. 4, octombrie 1980, pp. 147-176.
12. Lateș, George. *Eminescianismul (o monografie a conceptului)*. Iași: Junimea, 2005. 291 p.
13. Manolescu, Nicolae. *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*. Pitești: Paralela 45, 2008. 1526 p.
14. Marino, Adrian. *Dintr-un dicționar de idei literare*. Ediție întocmită de Florina Ilis, Rodica Frențiu. Cluj-Napoca: Argonaut, 2010, 310 p.
15. Mincu, Marin. *Paradigma eminesciană*. Constanța: Pontica, 2000. 322 p.
16. Munteanu, George. *Eminescu și eminescianismul: Structuri fundamentale*. București: Minerva, 1987. 302 p.
17. Oprescu, Florin. *(In)actualitatea lui Eminescu. Izomorfismele canonului literar*. București: Contemporanul, 2010. 297 p.
18. Petrescu, Ioana Em. *Eminescu și mutațiile poeziei românești*. Cluj-Napoca: Dacia, 1989. 246 p.
19. Popa, George. *Eminescu sau dincolo de absolut*. Iași: Princeps Edit, 2011, 510 p.
20. Scarlat, Mircea. *Istoria poeziei românești. Vol. II*. București: Minerva, 1984. 386 p.

PUBLICAȚIILE LA TEMA TEZEI

I. Articole în reviste științifice

- **Articole în reviste științifice din Registrul Național al revistelor de profil**

Categoria B

1. **Archaeul – nucleu al ontopoeticii eminesciene.** În: Studia Universitatis, nr. 10 (50), 2011, pp. 42-44. ISSN 1811-2668. 0,40 c.a.
2. **Rescrierea eminescianismului de către scriitorii români interbelici.** În: Studia Universitatis Moldaviae, Seria „Științe Umanistice”, 2014, nr. 4 (74), pp. 73-78. ISSN 1811-2668. 0,66 c.a.
3. **Eminescianism de esență arhetipală în creația lui Grigore Vieru.** În: Studia Universitatis Moldaviae, Seria „Științe Umanistice”, nr. 10 (100), 2016, pp. 51-58. ISSN 1811-2668, ISSN online 2345-1009. 1,34 c.a.

Categoria C

4. **Eminescianism ontologizat în creația „Ultimului Teleucă”.** În: Philologia, nr. 5-6 (287-288), 2016, pp. 27-39. ISSN 1857-4300. 1,04 c.a.

- **Articole în alte reviste**

5. **Poetica rupturii la Eminescu și Stănescu.** În: Limba română, nr. 7-9 (145-147), anul XVII, 2007, pp. 42-46. ISSN 0235-9111. 0, 33 c.a.
6. **Relația tradiție – modernitate în opera lui Mihai Eminescu.** În: Limba română, nr. 1-2 (151-152), anul XVIII, 2008, pp. 173-177. ISSN 0235-9111. 0,36 c.a.
7. **Dimensiuni ale ontopoeticii eminesciene.** În: Limba Română, nr. 1-4 (211-214), 2013, pp.107-115. ISSN 0235-9111. 0,52 c.a.

II. Articole în culegeri științifice

- **Articole în culegeri de lucrări ale conferințelor internaționale**

8. **Modelul Eminescu și revizionismul blagian.** În: Perspectivele și problemele integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației. Conferința Științifică Internațională 7 iunie, 2016, vol. II. Cahul, 2016, pp. 375-379. ISBN 978-9975-914-90-1. 978-9975-88-011-4. 0,48 c.a.

- **Articole în culegeri de lucrări ale conferințelor naționale și cu participare internațională**

9. **Intertext eminescian în poezia lui Mircea Cărtărescu.** În: Cultivarea limbii române în condițiile comunicării actuale. Materiale ale simpozionului științifico-practic interuniversitar, 25 mai 2012. Chișinău: CEP USM, 2013, pp. 364-368. ISBN 978-9975-71-441-9. 0,37 c.a.
10. **Rescrierea stănesciană a „Odei (în metru antic)”.** În: Probleme actuale de lingvistică. Materialele simpozionului științific cu participare internațională, Chișinău, 15-16 mai 2015. Chișinău: CEP USM, 2015, pp. 166-175. ISBN 978-9975-71-662-8. 0,72 c.a.

11. **Modelul Eminescu și regăsirea de sine a poeziei postbelice.** În: Cercetări actuale de lingvistică română în memoria Ion Dumeniuc – 80 de ani de la naștere. Materialele conferinței cu participare internațională, 12 mai, 2016. Chișinău: CEP USM, 2016, pp. 231-237. ISBN 978-9975-71-773-1. 0,57 c.a.
12. **Romanticitate eminesciană în poezia Leonidei Lari.** În: Norma limbii literare între tradiție și inovație. Materialele Simpozionului științific cu participare internațională, 19 mai 2017. Chișinău: CEP USM, 2017, pp. 259-266. ISBN 978-9975-71-906-3. 0.60 c.a.

III. Materiale/teze la forurile științifice

- **Materiale la conferințe cu participare internațională**

13. **Ironia în opera lui Mihai Eminescu.** În: Interferențe universitare – integrare prin cercetare și inovare. Conferința științifică cu participare internațională 25-26 septembrie 2012. Rezumate ale comunicărilor. Științe umanistice. Chișinău: CEP USM, 2012, pp. 333-335. ISBN 978-9975-71-270-5. 0,25 c.a.
14. **Eminescu și canonul literar românesc.** În: Integrare prin cercetare și inovare. Conferința științifică națională cu participare internațională 10-11 noiembrie, 2014. Rezumate ale comunicărilor. Științe umanistice. Chișinău: CEP USM, 2014, pp. 112-114. ISBN 978-9975-71-568-3. 0,30 c.a.

- **Materiale la conferințe naționale**

15. **Mitul comunitar și cultural eminescian: între mitizare și demitizare.** În: Integrare prin cercetare și inovare. Conferința științifică 26-28 septembrie, 2013. Rezumate ale comunicărilor. Științe umanistice. Chișinău: CEP USM, 2013, pp. 149-151. ISBN 978-9975-71-416-7. 0,20 c.a.

ADNOTARE

ROTARI Dorina. *Eminescianismul: spirit tradițional și modern în poezia română contemporană.* Teză de doctor în filologie la specialitatea 622.01 – Literatura română, Chișinău, 2017.

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 170 de titluri, 146 de pagini text de bază.

Rezultatele obținute sunt reflectate în 15 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: eminescianism, canon, „relații intra-poetice”, model poetic, modalități revizioniste, precursor, rescriere, dialog poetic etc.

Domeniul de studiu: Literatura română

Scopul lucrării este investigarea manifestărilor eminescianismului în poezia română contemporană, demonstrând viabilitatea modelului poetic eminescian, relansat într-un nou circuit de semnificații pe coordonate tradiționale, moderne, postmoderne.

Obiectivele de cercetare: elucidarea evoluției canonice în literatura română sub impact eminescian; analiza „relațiilor intra-poetice” stabilite de creatorii români cu Eminescu; interpretarea „modalităților revizioniste” și a tipurilor de rescriere operate de scriitorii contemporani în raport cu modelul precursorului; (re)definirea conceptului de eminescianism, având în vedere dimensiunea literară și extraliterară.

Noutatea și originalitatea științifică constă în aplicarea teoriei canonice/revizioniste a lui Harold Bloom la cercetarea eminescianismului în literatura română, pentru a releva impactul eminescian în canonul estetic național și a urmări evoluția canonică pe linia precursorului. Corelând teoria revizionistă bloomiană („anxietatea influenței”) cu cea a rescrierii, au fost disociate și interpretate diverse tipuri de revizionism creator în raport cu modelul poetic al lui Mihai Eminescu, operate de creatorii interbelici (George Bacovia, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Barbu) și de scriitorii contemporani (de orientare tradițională, modernă, postmodernă – Grigore Vieru, Nichita Stănescu, Victor Teleucă, Leonida Lari, Mircea Cărtărescu), care reflectă atât continuitatea poetică, cât și tendințele de discontinuitate ale autorilor posteminescieni.

Problema științifică importantă soluționată în teză constă în elucidarea inter-relațiilor poetice dintre Eminescu și creatorii români de mai târziu, prin implementarea unui cadru conceptual și metodologic inspirat de teoria canonică/revizionistă a lui Harold Bloom, fapt ce a permis argumentarea continuității canonice sub impact eminescian și a „abaterilor revizioniste” realizate de poeții români în raport cu modelul precursor.

Semnificația teoretică și aplicativă a lucrării rezidă în valorificarea teoriei canonice/revizioniste bloomiene și a conceptului de rescriere pentru a elucida viabilitatea modelului eminescian în literatura română și „relațiile intra-poetice” instituite de scriitorii români cu Eminescu. Modelul investigațional propus deschide noi perspectivele de cercetare a unor fenomene similare (bacovianismul, blagianismul, stănescianismul etc.), implicit a relațiilor poetice complexe dintre marii creatori în cadrul canonului național.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele tezei au fost implementate în cadrul proiectului *Literatura română contemporană: continuitate, mutații paradigmatică, experiment și inovații* (Facultatea Litere, USM), la redactarea comunicărilor științifice prezentate în cadrul unor conferințe naționale și internaționale, la predarea unor cursuri universitare de istorie a literaturii române și literatură contemporană, la elaborarea tezelor de licență și de master.

АННОТАЦИЯ

Ротарь Дорина. *Феномен Эминеску: традиционный и современный дух в современной румынской поэзии.* Докторская диссертация по филологии, специальность 662.01 – Румынская литература. Кишинев, 2017 г.

Структура работы: введение, три главы, выводы и рекомендации, библиография составляющая 170 источников, 146 страниц основного текста.

Результаты диссертации отражены в 15-ти научных работах.

Ключевые слова: поэтическое влияние Эминеску, канон, „внутрипоэтические отношения”, поэтическая модель, приемы пересмотра, предшественник, перезапись, поэтический диалог.

Область исследования: Румынская литература.

Цель научной работы исследование поэтического влияния Эминеску в современной румынской литературе, демонстрируя жизнеспособность поэтического модели Эминеску.

Задачи работы: изучение формирования канона в румынской литературе; исследование внутрипоэтических отношений между румынскими писателями и Эминеску; рассмотрение динамики и механизмов заимствования с акцентом на выявления приемов пересмотра.

Научная новизна и оригинальность заключаются в применении концепции Хэролда Блума о влиянии в поэтическом творчестве с ревизионистских позиций для исследования поэтического диалога между румынскими писателями (Баковия, Аргези, Блага, Барбу, Виеру, Стэнеску, Телеукэ, Лари, Кэртэреску) и Эминеску, способных на разрыв с традицией и осуществляющих решительное перетолкование или „ошибку прочтения”. Были диссоциированы различные типы приемов пересмотра относительно поэтической модели предшественника, отражая поэтическую преемственность в других формах и с помощью других средств.

Научная проблема, выдвинутая и решенная заключаются в разработке новой модели исследования „внутрипоэтических отношений” между румынскими поэтами XX-го века и Эминеску, основанной на теории Хэролда Блума о „страхе влияния”, как механизм литературной динамики, и об „ошибках прочтения”, как стратегии порождения нового.

Теоретическое и прикладное значение работы. Концепция диссертации о переоценки или ревизии предшествующего оказывает инструментально пригодную для анализа историю влияния „сильных поэтов” в румынской литературе, для исследования технологии заимствования и приёмов пересмотра как механизма порождения нового и литературной эволюции.

Внедрение научных результатов. Результаты исследования были использованы в рамках проекта „Современная румынская литература: преемственность, парадигматические изменения, эксперимент и инновации” (с 2015 по 2017 годам), в рамках нескольких научных конференций, в преподавании курсов по истории литературы, компаративистике, современной литературе, для учебных разработок, при написании диссертаций магистра.

ANNOTATION

ROTARI Dorina. „*Eminescianism*”: *traditional and modern spririt in the contemporary Romanian poetry*. Ph D thesis in philology, specialty 622.01 – Romanian Literature, Chisinau, 2017.

Thesis structure: introduction, three chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 170 titles, 146 pages main content.

The results are reflected in 15 scientific papers.

Keywords: “eminescianism”, canon, “intra-poetic relationships”, Eminescu’s model, revisionist methods, rewriting, poetic dialogue etc.

Field of study: Romanian Literature

The aim of the thesis: clarifying “Eminescu’s Moment” in the Romanian literary canon, and Eminescu’s impact on the evolution of the Romanian literary canon.

Objectives of the research are the following: analyzing the “intra-poetic” relationships between Eminescu and other Romanian writers; describing the methods to rewrite Eminescu’s work; emphasizing the inclusive character of “eminescianism”.

Scientific novelty consists in applying Harold Bloom's canonical/revisionist theory in researching the “eminescianism” in the Romanian literature to determine Eminescu’s impact on the national aesthetic canon, and following its evolution. By correlating Bloom's revisionist theory (“anxiety of influence”) with the theory of rewriting, the thesis indicates various types of “creative revisionism” in relation to the model used by other contemporary writers (with traditional, modern and postmodern poets – Gr. Vieru, Nikita Stanescu, Victor Teleucă, Leonida Lari, Mircea Cărtărescu), that reflect Eminescu's poetic continuity in other forms and by other means.

The main scientific problem addressed in this field consists in the development of a conceptual framework and methodological clarification of the “intra-poetic” relationships in the Romanian literary canon. This reveals Eminescu’s impact by arguing the canonical continuity and the “revisionist deviations” realized by the great post-Eminescu poets.

The theoretical and applied significance of the work lies in highlighting the value of Bloom's canonical/revisionist theory, along with the concept of rewriting, to elucidate Eminescu’s impact on the concept of poetic continuity/discontinuity in the Romanian literature. The proposed investigation opens new prospects to research similar phenomena (e.g. bacovianism, blagianism, stănescianism etc.), but also to analyze the “intra-poetic” relationships between the great authors in the national canon.

Implementation of scientific results. The thesis results were implemented within the project „Contemporary Literature: Continuity, Paradigm Mutations, Experiment and Innovation” and, also, within scientific communications presented within international and national colloquies/conferences, in teaching university courses in nineteenth century Romanian literature, contemporary literature, comparative literature, as well as in developing undergraduate and master's theses.

ROTARI DORINA

**EMINESCIANISMUL: SPIRIT TRADIȚIONAL ȘI MODERN
ÎN POEZIA ROMÂNĂ CONTEMPORANĂ**

622.01 – LITERATURA ROMÂNĂ

Rezumatul tezei de doctorat în filologie

Aprobat spre tipar: 20.07.2017

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hîrtie ofset. Tipar ofset.

Tiraj 40 ex.

Coli de tipar. 1,75.

Comanda nr. 74/14

Centrul Editorial - Poligrafic al USM
str. Al. Mateevici, nr. 60, Chișinău, MD 2009